

dividend in nad polovico dividend vseh ostalih kovinskih podjetij. Od skupne svote bakrenih dividend je bilo razdeljenih 80 % med petero družb in sicer je dobila:

Calumet & Hekla . . .	7,000.000	dolarjev
Boston Montana . . .	6,450.000	"
Amalgamated Copper . .	6,000.000	"
United Verde	2,325.000	"
Mountain Copper	1,100.000	"

Podjetniki bakrenega trusta razumejo umetni način, da spremenijo baker v zlato, s tem namreč, da nadzorujejo trg. Združene države Severne Amerike so največji producent bakra na celem svetu, ker spravijo na svetovni trg 54 % vse bakrene produkcije in ta odstotek zadostuje, da ima sindikat pravico nadzorovati in narediti cene vsemu bakrenemu prometu.

„Amalgamated Copper Comp.“ dominira mej vsemi bakrenimi podjetji Amerike. Njena produkcija je tudi najogromnejša in znaša za 100,154.000 dolarjev produkcije, vleče 28,6333.000 dolarjev dividende, torej 28 % nasproti 409,647.000 dolarjev produkcije, 18,069.000 dolarjev dividend t. j. 4,4 % vseh drugih kovinskih podjetij. Iz tega je razvidno, da imajo „združeni bakreni producenti“ moč, da jim plačajo šestkrat večji dobiček, kakoršnega morejo vleči s trga producenti drugih kovin. Jedno hibo pa ima ta trust, namreč to, da je odvisen od svetovnega trga. Severna Amerika postavlja na trg res največje množine bakra, kakih 60 % vse svetovne produkcije. Ali na izvenameriškem trust ne more tako delati z odjemalci, kakor na ameriškem. V zadnjem času pa je vsled slučajno padlih „Amalgamated“ padla cena bakru, kar je povzročilo tolik preobrat, da se pripravlja izvenredna akcija po vsem svetu v tem smislu, da bode imenovana družba dobila v roke nadzorstvo vse bakrene industrije celega sveta.

Obrtnijske raznoterosti.

Pravi naslov na poslaništvo v Meksiki. Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani je c. kr. trgovsko ministrstvo naznanilo, da je c. kr. poslanik v Meksiki opozoril na nedostatke, ki nastanejo vsled nepopolnega ali nepravega naslova na pisemskih pošiljativah, namenjenih poslaništvu v Meksiki. Pošiljatve na poslaništvo se vsled pomanjklivega naslova večkrat zelo zakasni. Da se v bodoče izogne takim zakasnitvam ali tudi izgubi pošiljatve, je treba naslov narediti na način, ki je v Meksiki obče razumljiv, namreč: „Legacion de Austria — Hungaria D. F. Mexico“.

Kako se čisti vino z žolico ali želatino. Kdor ima kalno vino, naj ga čisti najprej z želatino, in sicer naj je vzame 10—15 g na vsakih 100 litrov. Želatina se stolče v majhne kosce in se namaka 10—12 ur v mrzli vodi, ki se nazadnje odlije. Tako zmehčani želatini se vnovič dodane čista voda, in sicer četrt litra na 10—15 gr suhe želatine ter se na majhnem ognju segreva, dokler ne postane tekoča, med tem pa se neprestano meša; lahko se pa tudi takoj raztopi v gorki vodi, ne da bi jo prej namakali v mrzli vodi. Ko se želatina shladi, se precedi skozi redko platno in se lahko

takoj rabi. Če vino ni prekalno, učisti se je lahko v enem tednu.

Strelne poskušnje z novimi topovi. Te dni so se vršile v Budimpešti strelne poskušnje z novimi topovi v navzočnosti vojnega ministra, mnogih delegatov in drugih vojaških dostojanstvenikov. Uspeh poskušanj je bil baje prav dober. Prednost pri novih topovih je mej drugim ta, da top pri oddaji strela ne odskoči nazaj, marveč da se top s pomočjo nekega mehanizma mej strelom pričvrsti k tlom, ter se ne gane. Meri se z novimi topovi lahko na dvakrat daljši cilj, nego se je moglo meriti pri dosedanjih topovih. Posebno praktično so izumljene nove havbice za metanje bomb in granat. S temi havbicami se je streljalo na nasipe, za kakoršnje se v vojni skriva sovražnik, a bombe so te nasipe tako raznesle, da mora biti potemtakem izključena vsaka možnost, da bi se mogel zavarovati sovražnik.

Društvo za odškodovanje industrijalcev ob stavkah je ustanovila na podlagi vzajemnosti „Zveza avstrijskih industrijalcev“. Namen tega zavarovalnega društva je, zavarovati svoje člane (imetnike ali najemnike tovarnen ali industrijskih in obrtnih podjetij) zoper škodo, ki bi nastala v njih obratih vsled stavk, katerih niso sami zakrivali. O tem, ali je podjetnik sam zakrivil stavbo, ali če je nastala brez njegove krivde, odločuje društvo na temelju poizvedb na mestu stavke, oziroma s posebno izjavo v teku osmih dni po sklepu poizvedb. Premije se določijo po zadnji, delavski zavarovalnici zoper nezgode izkazani svoti letnih mezd, oziroma plač, ki so se izplačale uradnikom. Premije se določijo s štirimi tisočinkami omenjene vsote mezd, oziroma plač in jih je celoletno plačati naprej. Odškodnina se določi po izkazih mezd, oziroma plač zadnjih štirih tednov pred pričetkom stavke. Odškoduje se za 1 dan stavke s 50 odstotki na tej podlagi izračunjene dnevne vsote mezd ali plač stavkujočih ali k brezdelju primoranih delavcev, kakor tudi uradnikov zavarovanega podjetja. Kot k brezdelju primorani delavci, oziroma uradniki se smatrajo oni, ki se vsled stavke ne morejo porabljeti za delo niti v njih dosedanjih obratnih oddelkih niti v drugih oddelkih obrata. Dnevna vsota mezd in plač onih delavcev in uradnikov, ki se opuste med stavko, se mora odšteti od prej omenjene svote mezd ali plač, ki velja za podlago odškodnine. Najdaljša doba stavke, za katero se plača odškodnina, je določena na tri mesece. Če se v enem računskem letu primeri več stavk, se plača odškodnina najdalje za šest mesecev. Društvo ima svoj sedež na Dunaju, njegov delokrog se razteza teritorialno na vse kraljevine in dežele, ki so zastopane v državnem zboru. Društvo začne poslovati, kadar priglasijo 250 udov svoj pristop z letno, delavski zavarovalnici zoper nezgode lansko leto izkazano svoto mezd v višini 25 milijonov kron.

Kmetijstvo.

Stroj za košnjo trave.

Ni še dolgo temu, kar so bili kmetijski stroji v obče pri nas ne le malo priljubljeni, temveč kar naravnost sovraženi. Vzroki tej prikazni so bili nenaklonjenost vsaki novotariji, nevednost pri ravnanju s strojem in tudi slabi stroji, ker so naši kmetovalci gledali le na nizko ceno, ne pa na dobro kakovost, in tako je marsikateri gospodar zaradi ene slabe izkušnje s kakim strojem, kateri je bil sam vzrok, zavrgel sploh vse kmetijske stroje in je svojo sodbo širil med sosedi. Časi so se pa spremenili; na eni